

APRIL 2016

Beleid voor EU-migranten

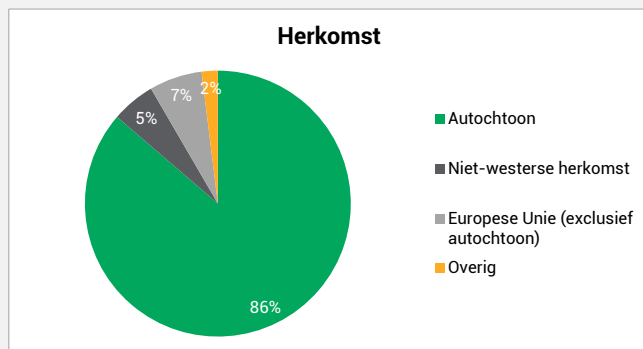
Factsheet Gemeente Westland

De omvangrijke glastuinbouwsector in het Westland is gebaat bij de inzet van EU-arbeidsmigranten. Onder het motto "wie wil werken, is welkom" voert de gemeente Westland al langere tijd actief beleid om EU-arbeidsmigranten in de gemeente te ontvangen. Uitgangspunt daarbij is dat EU-arbeidsmigranten dezelfde rechten en plichten hebben als autochtone inwoners. In deze factsheet geven we eerst een korte beschrijving van de gemeente Westland en EU-migranten in deze gemeente. Vervolgens gaan we in deze factsheet dieper in op drie thema's: registratie, huisvesting en de informatievoorziening aan EU-migranten via het Informatiepunt Arbeidsmigratie.

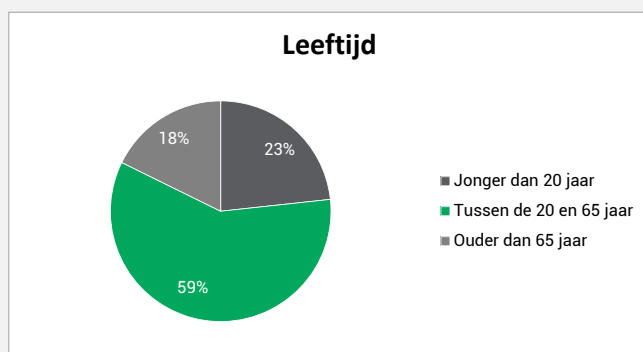

Beschrijving Gemeente Westland

Westland is een gemeente in de provincie Zuid-Holland, gelegen tussen de stedelijke agglomeraties Den Haag en Delft, de Rotterdamse haven en Midden-Delfland. De gemeente Westland bestaat uit elf kernen en heeft een oppervlakte van circa 90 km². Van deze elf kernen zijn de kernen 's-Gravenzande, De Lier, Monster, Naaldwijk en Wateringen het grootst. In 2015 telde de gemeente ruim 100.000 inwoners. Het percentage autochtone inwoners ligt in de gemeente Westland hoger dan het gemiddelde percentage in Nederland (86% tegenover 78%). Zo'n 6% van de inwoners van de gemeente Westland is afkomstig uit een andere EU-land (figuur 1), waarbij Polen het belangrijkste land van herkomst is. De leeftijdsopbouw van de bevolking in de gemeente Westland is vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde (figuur 2).¹

Figuur 1: Inwoners gemeente Westland naar herkomst.

Figuur 2: Inwoners gemeente Westland naar leeftijd.

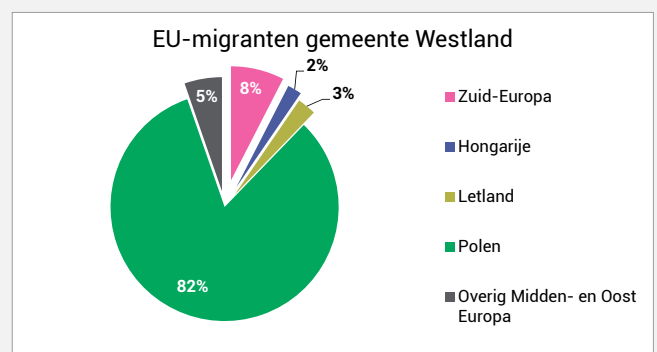
Veruit de grootste arbeidssector in de gemeente Westland is de tuinbouwsector. Er zijn ruim 800 glastuinbouwbedrijven, die circa 24.300 banen verschaffen (van de 60.000 aanwezige banen in Westland).² Er zijn ongeveer 10.000 banen in de kassen, waarbij het vooral gaat om het oogsten van vruchtgroenten en bloemen. Overige functies vinden plaats in de automatisering, techniek,

logistiek en marketing in de tuinbouwsector. Daarnaast zijn er relatief veel midden- en kleinbedrijven in de gemeente Westland en is de regio belangrijk voor de distributie en verwerking van (tuinbouw)producten.

Recente EU-migranten

In de gemeente Westland werken ongeveer 10.000 EU-arbeidsmigranten.³ Iets minder dan de helft van deze EU-migranten woont -voor korte of langere tijd- in de gemeente Westland.⁴ Er wonen ongeveer evenveel mannen als vrouwen afkomstig uit Midden-, Oost- en Zuid-Europa in de gemeente Westland.

Het overgrote deel van de EU-migranten in de gemeente Westland is afkomstig uit Midden- en Oost Europa (92%). Het leeuwendeel van deze migranten is afkomstig uit Polen (figuur 3). Minder dan één op de tien EU-migranten in de gemeente Westland is afkomstig uit Zuid-Europa (7%). Dit is een vrij diverse groep, waarbij migranten uit Italië met 40% de grootste groep vormen (figuur 4).

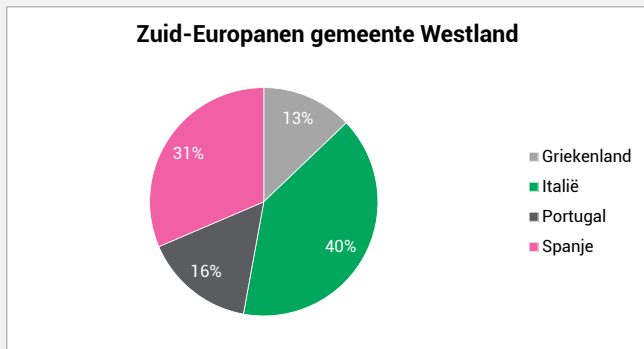
Figuur 3: Herkomstlanden van EU-migranten in de gemeente Westland.

1 Bron: CBS, 2015.

2 Jansen, A. & Tieleman, M. Wie wil werken is welkom. In Bonjour et al., (2015). Open grenzen, nieuwe uitdagingen. Arbeidsmigratie uit Midden- en Oost-Europa. Amsterdam University Press.

3 Jansen, A. & Tieleman, M. Wie wil werken is welkom. In Bonjour et al., (2015). Open grenzen, nieuwe uitdagingen. Arbeidsmigratie uit Midden- en Oost-Europa. Amsterdam University Press.

4 Bron: CBS, 2015.

Figuur 4: Herkomst landen van Zuid-Europese migranten in de gemeente Westland.

De meerderheid van de arbeidsmigranten in de gemeente Westland bestaat uit zogenaamde 'circulaire migranten'. Deze personen wisselen periodes van werken in Westland af met periodes waarin zij tijdelijk terug gaan naar hun land van herkomst. Op dit moment vestigt zo'n 20% van de arbeidsmigranten zich permanent in de gemeente Westland.⁵ De gemeente Westland verwacht dat het aandeel arbeidsmigranten dat zich permanent in de gemeente vestigt in de komende jaren zal groeien.

Visie van de gemeente Westland⁶

In de gemeente Westland ligt het grootste aaneengesloten glastuinbouwgebied ter wereld. Ondanks automatisering en robotisering heeft de gemeente een groot aantal werkrachten nodig om de glastuinbouw draaiende te houden. Arbeidsmigranten leveren een belangrijke bijdrage aan de Westlandse (glastuinbouw) economie en daar wil de gemeente op anticiperen. De gemeente is van mening dat zij de verantwoordelijkheid moet nemen, daar waar de overheid aan zet is.

INTEGRALE VISIE ARBEIDSMIGRANTEN GEMEENTE WESTLAND

De gemeente Westland heeft gekozen voor het ontwikkelen van een integrale beleidsvisie ten aanzien van arbeidsmigranten in de gemeente. In 2013 is deze visie vastgelegd in de nota 'Arbeidsmigranten in Westland: wonen, werken en leven'.

Het Westlandse beleid rond arbeidsmigratie is opgebouwd uit vier bouwstenen:

1. huisvesting
2. persoonsregistratie

3. arbeidsmarkt
4. de plek van arbeidsmigranten in de Westlandse samenleving.⁷

In deze factsheet lichten we de aanpak van de gemeente Westland op het thema persoonsregistratie uit. De gemeente heeft een vorm van groepsregistratie ontwikkeld die landelijk is benoemd als best practice. In samenhang met registratie, besteedt de gemeente Westland aandacht aan het bevorderen van een veilig en eerlijk woonklimaat voor arbeidsmigranten. Dit lichten we toe onder het kopje Huisvesting. Tot slot besteden we aandacht aan de informatievoorziening aan EU-migranten via het Informatiepunt Arbeidsmigratie (IPA).⁸

THEMA: REGISTRATIE

Iedereen die langer dan vier maanden in Nederland verblijft, is verplicht zich in te schrijven bij de gemeente. In de praktijk voldoen lang niet alle arbeidsmigranten aan deze wettelijke verplichting. De gemeente Westland benadrukt dat het zonder betrouwbare cijfers voor gemeenten niet mogelijk is om beleid te vormen. Ook is het voor gemeenten dan niet mogelijk om aan haar wettelijke verplichtingen, bijvoorbeeld met betrekking tot handhaving ten aanzien van woonruimte, te voldoen. Bovendien betalen migranten die zich niet inschrijven geen gemeentelijke belastingen, maar maken er wel gebruik van gemeentelijke voorzieningen. De kosten ervan moet de gemeente dan doorberekenen aan diegenen die wel ingeschreven staan, wat maatschappelijk gezien ongewenst en onjuist is. Om deze en andere beleidsmatige redenen besloot de gemeente Westland om actief in te zetten op het inschrijven van arbeidsmigranten.

Om het inschrijven van arbeidsmigranten in de gemeente Westland te bevorderen, is in 2011 de versnelde groepsinschrijving geïntroduceerd.⁹ De methode houdt in dat jaarlijks ongeveer twintig avondbijeenkomsten worden georganiseerd door de gemeente Westland. Deze bijeenkomsten vinden plaats bij de gemeente of op locatie bij een werkgever. Tijdens een bijeenkomst kunnen 200 arbeidsmigranten worden ingeschreven. Door de automatisering van de inschrijfformulieren en het

5 Arbeidsmigranten in Westland: Werken, wonen, leven. Gemeente Westland.

6 Arbeidsmigranten in Westland: Werken, wonen, leven. Gemeente Westland.

7 Jansen, A. & Tieleman, M. Wie wil werken is welkom. In Bonjour et al., (2015). Open grenzen, nieuwe uitdagingen. Arbeidsmigratie uit Midden- en Oost-Europa. Amsterdam University Press.

8 In deze factsheet lichten we niet alle aspecten van het Westlandse beleid rond EU-migranten uit. In totaal zijn door het Kennisplatform Integratie & Samenleving vijf factsheets opgesteld, waarbij in de verschillende factsheets wordt ingezoomd op verschillende thema's.

9 Goed opgelost! 'Westland stroomlijnt inschrijving arbeidsmigranten', <http://goedopgelost.overheid.nl/voordelen-in-westland-door-stroomlijnen-administratieproces-arbeidsmigranten/> (verkregen op 12-11-2015).

slechts invullen van de verplichte Basisregistratie Personen (BRP) categorieën is de contacttijd per arbeidsmigrant verkort van dertig naar twee minuten. De bijeenkomsten vinden bewust plaats in de avond, omdat dit beter aansluit bij de wensen van de arbeidsmigranten en de werkgevers.

Voor de samenwerking is in eerste instantie een convenant gesloten met 14 uitzendbureaus die arbeidsmigranten uitzenden in de glastuinbouw. Inmiddels werkt de gemeente voor de registratie van arbeidsmigranten samen met ruim 55 werkgevers in de regio. Sinds de eerste groepsinschrijving in juni 2011 heeft de gemeente Westland ruim 12.000 arbeidsmigranten als ingezetene ingeschreven in de BRP. De 'Westlandse methode' is landelijk benoemd tot *best practice*. De gemeente Westland heeft van de ministeries van BZK en SZW de opdracht gekregen om andere gemeenten te leren over deze methode van inschrijven. De gemeente Westland geeft workshops die op dit moment door circa 100 gemeenten zijn gevolgd. In totaal hebben voor zover bekend bij de gemeente Westland op dit moment zo'n 30 gemeenten de methode geheel of gedeeltelijk overgenomen.¹⁰

ERVARINGEN VAN EEN WERKGEVER

Een van de bedrijven in Westland die veel EU-arbeidsmigranten in dienst heeft, werkt sinds 2012 samen met de gemeente aan het groepsgewijs inschrijven van nieuwe medewerkers. De directeur is positief over de Westlandse manier van inschrijven:

"Deze manier van inschrijven is handig voor de medewerkers en ook voor ons als bedrijf. We hebben zo beter in beeld of iedereen ingeschreven is. En wij kunnen als bedrijf ook mensen uitschrijven die naar hun thuisland zijn gegaan of naar een andere gemeente, dat doen mensen niet altijd zelf. Zo hebben we steeds het actuele aantal medewerkers paraat."

Het inschrijven verloopt snel en soepel. Eénmaal in de twee á drie weken is er een inschrijfavond op de locatie van de werkgever. De werkgever stuurt vooraf, met de toestemming van de arbeidsmigranten, een lijst met de gegevens van nieuwe werknemers naar de gemeente. Op de avond zelf controleert de gemeenteambtenaar de identiteit van de persoon, waarna de nieuwe medewerkers alleen hun handtekening hoeven te zetten. Zo gaat de inschrijving vlot. De werkgever legt medewerkers vooraf uit waarom inschrijven bij de gemeente niet alleen verplicht is, maar ook nuttig voor henzelf. "Inschrijven is belangrijk voor mensen zelf, om zaken te kunnen regelen zoals de zorg-

toeslag en het kopen van een scooter of auto". De werkgever ziet geen verbeterpunten meer voor de huidige werkwijze.

Thema: Huisvesting

De gemeente Westland streeft naar een eerlijk woon- en werkklimaat in de gemeente, die immers een belangrijke bijdrage leveren aan de lokale economie. Huisvesting van arbeidsmigranten moet op een veilige en verantwoorde manier plaatsvinden, zo stelt de gemeente.

De meerderheid van de arbeidsmigranten in Westland verblijft tijdelijk in de gemeente. Voor deze groep zijn zogenaamde 'short stay' locaties nodig. In de gemeente Westland staan momenteel twee hotels voor short stay, waar bijna zevenhonderd mensen worden gehuisvest. Daarnaast zijn er ruim zeshonderd adressen bekend in de gemeente Westland waarop arbeidsmigranten staan ingeschreven. De meerderheid van deze huizen wordt gehuurd door uitzendbureaus die hier arbeidsmigranten huisvesten.

Het cluster Bouw- en Woningtoezicht (team Omgevingsvergunningen, Toezicht & Erfgoed) van de gemeente Westland controleert de woningen waar arbeidsmigranten verblijven regelmatig onaangekondigd op rechtmatig gebruik en veiligheid. De bezoektteams bestaan uit toezichthouders van dit team, brandweer- en/of politiemedewerkers en medewerkers van het team Frontoffice Burgerzaken.¹¹

De Teamleider Omgevingsvergunningen, Toezicht en Erfgoed van de gemeente Westland vertelt:

"We zijn ooit met kleine stapjes begonnen met de woningcontroles, toen steeds duidelijker werd dat een groeiend aantal arbeidsmigranten (tijdelijk) in onze gemeenten kwam wonen. De gemeente ging zichzelf vragen stellen zoals: hoe gaan we hiermee om? Wonen deze mensen hier wel veilig? We zijn gestart met woningcontroles en hebben dit geleidelijk geïntensiveerd. Op dit moment controleren we ongeveer 50 units/woningen per jaar."

¹⁰ NOS, 'Aanpak spookmigranten nagevolgd', <http://nos.nl/artikel/542138-aanpak-spookmigranten-nagevolgd.html> (verkregen op 12-11-2015).

¹¹ Jansen, A. & Tieleman, M. Wie wil werken is welkom. In Bonjour et al., (2015). Open grenzen, nieuwe uitdagingen. Arbeidsmigratie uit Midden- en Oost-Europa. Amsterdam University Press.

Wanneer de bezoekteams aanbellen bij een locatie, zijn de bewoners soms wantrouwend of angstig. De werkwijze van de teams is hierop afgestemd.

“Wat helpt is dat we een medewerker in het team hebben die Pools spreekt. Ook hebben we altijd een in het Pools opgestelde brief bij ons. Die overhandigen we direct als de deur wordt open gedaan. We stellen ons rustig en vriendelijk voor, en geven mensen de tijd om de brief te lezen. Dat haalt de druk van de ketel. We zijn daar niet om de arbeidsmigranten te controleren, maar om te controleren of de verhuurders hun verantwoordelijkheden nakomen.”

Bij de controles staat steeds de veiligheid van de bewoner centraal.

In de praktijk worden vooral kleine verbeterpunten geconstateerd. Bijvoorbeeld dat er een rookmelder of een brandblusser moet worden geplaatst. Het team spreekt daar vervolgens de verhuurder of eigenaar van het pand op aan. Daarnaast praat het team met de bewoners van de locatie: “We vragen voor wie iemand werkt en we vragen naar legitimatie. Als iemand niet is ingeschreven, dan raden we dat wel aan. Ook vragen we of er een arbeidscontract is, hoe hoog de huur is en hoe de huur wordt ingehouden. Op deze manier houden we zicht op de situatie van arbeidsmigranten in onze gemeente.”

De gemeente Westland heeft goede contacten met de uitzendbranche, onder andere door de groepsgewijze methode van registratie. “Mede hierdoor hebben we goed in beeld op welke locaties arbeidsmigranten wonen. Ook weten onze toezichthouders, waaronder BWT's¹² en BOA's¹³, op welke plekken leegstand voorkomt. Sporadisch komt het voor dat zij hier bewoning signaleren, bijvoorbeeld omdat er opeens veel auto's met Poolse kentekens staan. Dan gaan we een keer kijken. Dit gebeurt op een ontspannen manier, maar we houden het wel in de gaten. Het belang van een veilige woonsituatie staat voor de gemeente steeds voorop: voor de migranten zelf en voor het imago van de tuinbouw. Dat is uiteindelijk ook in het belang van de werkgevers.”, zo vat de teamleider samen.

Thema: Informatievoorziening

EU-migranten die voor een kortere of langere periode in Nederland komen wonen, hebben vaak veel vragen over het leven in Nederland. EU-migranten hebben informatie nodig om zaken rond onder meer wonen, werken, (verplichte) verzekeringen en belastingen goed te regelen. Hierdoor kunnen problemen, zoals het ontstaan van schulden, worden voorkomen. Om EU-migranten in de gemeente van informatie te voorzien, heeft de gemeente Westland het Informatiepunt Arbeidsmigranten (IPA) ingericht. Een medewerker die Nederlands, Engels en Pools spreekt, is via de telefoon, per e-mail en persoonlijk (op afspraak) beschikbaar. Het informatiepunt bevindt zich fysiek in het gemeente-kantoor in Naaldwijk. Het informatiepunt is drie dagen per week geopend.

De gemeente Westland heeft er bewust voor gekozen het IPA uitsluitend een doorverwijspunt te laten zijn. Wanneer een EU-migrant binnenkomt met een vraag over bijvoorbeeld kinderbijslag, vertelt de medewerker van het IPA dat kinderbijslag kan worden aangevraagd bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB) en geeft het adres, telefoonnummer en/of link naar de website van de organisatie door. De gemeente is van mening dat overheidsinstanties, zoals ook het UWV en de Belastingdienst, vragen over hun diensten en regels beter kunnen beantwoorden dan de gemeente. Om deze reden beantwoordt het IPA geen vragen die gaan over de persoonlijke situatie van EU-migranten. De medewerker van het IPA geeft geen praktische ondersteuning zoals het vertalen van brieven, helpen bij het invullen van formulieren of mee gaan naar afspraken. Ook dit is een bewuste keuze, aansluitend bij de opvatting van de gemeenteraad dat arbeidsmigranten zelfstandig en zelfredzaam dienen te zijn.

De meeste vragen die binnenkomen bij het IPA gaan over mogelijkheden om de Nederlandse taal te leren en over het zoeken naar een zelfstandige woning. Hiernaast worden vragen gesteld over inschrijving in de Basisregistratie personen (BRP) en verwerking in de BRP van verhuizing en emigratie, over kinderopvang en over scholen. Sporadisch ontvangt het IPA vragen en klachten over de uitbetaling van het loon; deze signalen stuurt de gemeente door naar de Arbeidsinspectie SZW. EU-migranten die klachten hebben over arbeidsvoorwaarden zoals vastgelegd in de cao verwijst het IPA door naar de Stichting Naleving CAO voor Uitzendkrachten (SNCU). Voor andere juridische zaken verwijst het IPA naar het juridisch loket.

¹² Toezichthouder Bouw- en woningtoezicht (BWT).

¹³ Buitengewoon Opsporingsambtenaar (BOA).

In een onderzoek over ervaringen onder EU-migranten in Nederland¹⁴ van het Kennisplatform Integratie en Samenleving is onder meer gesproken met Poolse migranten in het Westland over hun ervaringen met leven en werken in Nederland. De mogelijkheid om bij het IPA vragen te stellen in de eigen taal wordt door hen zeer gewaardeerd.

De gemeente Westland signaleert dat een deel van de EU-migranten graag meer hulp en ondersteuning zou willen krijgen. Ook komen arbeidsmigranten regelmatig naar het IPA met andere redenen dan waar het informatiepunt voor is bedoeld. De beleidsadviseur van de gemeente Westland signaleert dat veel arbeidsmigranten weinig sociale contacten hebben in Nederland en dat zij zich (zeker wanneer zich problemen voordoen) vaak eenzaam en verloren voelen. De beleidsadviseur licht toe:

“Veel zaken zijn in Nederland anders geregeld dan in het land van herkomst en dat leidt vaak tot onbegrip, frustratie, misverstanden en dus ook problemen. Arbeidsmigranten spreken vaak geen Nederlands en zelf iets regelen wat ze in een folder of op internet hebben gelezen, is dan moeilijk. Vaak wordt het dan geregeld door een soort “financieel adviseur”. Wij zien echter dat deze tussenpersonen hun positie en de onwetendheid van hun landgenoten regelmatig misbruiken door onredelijke prijzen voor hun diensten te vragen.”

De gemeente Westland zou graag zien dat zelforganisaties van EU-migranten actiever worden en landgenoten hulp aanbieden bij deze zaken, zodat zij minder afhankelijk worden van tussenpersonen.

---

¹⁴ <http://www.kis.nl/sites/default/files/bestanden/Publicaties/ervaringen-behoefte-informatie-recente-eu-migranten.pdf>.

Colofon

Financier: Ministerie van Sociale zaken en Werkgelegenheid
Auteurs: Ir. E.P.L.G. Noordhuizen
I.D. Razenberg, MSc
Ontwerp: Design Effects
Uitgave: Kennisplatform Integratie & Samenleving
p/a Kromme Nieuwegracht 6
3512 HG Utrecht
T (030) 230 3260

De publicatie kan gedownload worden via de website van het Kennisplatform Integratie & Samenleving: <http://www.kis.nl>.

ISBN 978-90-5830-737-8

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht 2016.

Het auteursrecht van deze publicatie bevest bij het Verwey-Jonker Instituut. Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.

The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute. Partial reproduction of the text is allowed, on condition that the source is mentioned.

kennis en aanpak van
sociale vraagstukken

KENNISPLATFORM INTEGRATIE & SAMENLEVING

Kennisplatform Integratie & Samenleving doet onderzoek, adviseert en biedt praktische tips en instrumenten over vraagstukken rond integratie, migratie en diversiteit. Daarnaast staat het platform open voor vragen, signalen en meningen en formuleert daar naar beste vermogen een antwoord op.

Deze kennisuitwisseling is bedoeld om een fundamentele bijdrage te leveren aan een pluriforme en stabiele samenleving.

Blijf op de hoogte van alle projecten, vragen en antwoorden en andere kennisuitwisseling via www.kis.nl, de [nieuwsbrief](#), [Twitter](#) en [LinkedIn](#).

Kennisplatform Integratie & Samenleving is een programma van het Verwey-Jonker Instituut en Movisie

T 030 230 32 60 E info@kis.nl I www.kis.nl

